

Скорик Тамара<https://orcid.org/0000-0002-1442-6024>

Researcher ID GBE-4746-2022

Scopus-Author ID 57219148730

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри мистецьких дисциплін,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: tamskorik@ukr.net

Ладонько Людмила<https://orcid.org/0000-0002-4105-051X>

Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри мистецьких дисциплін,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: Ladonkoluda@gmail.com

ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН НА РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ ЧЕРНІГІВЩИНИ

У статті розкрито основні напрями діяльності кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка та здійснено опис впливів на соціокультурну сферу Чернігівщини; підкреслено роль кафедри у реалізації прогромадської функції університету; проаналізовано вплив на науку, освіту, мистецьку діяльність регіону, визначено практичний результат науково-дослідної та мистецько-творчої діяльності у розвитку соціокультурної сфери регіону.

Мета статті: проаналізувати вплив кафедри мистецьких дисциплін на соціокультурну сферу Чернігівського регіону та визначити основні результати цього впливу.

Методологія дослідження. У дослідженні застосовано загальнонаукові методи: аналіз різних видів діяльності кафедри, опис впливів, систематизація результатів впливів; методи сходження від конкретного до загального, систематизація та узагальнення – для осмислення й інтерпретації отриманих результатів.

Наукова новизна публікації полягає у визначенні напрямів впливу діяльності кафедри мистецьких дисциплін на суспільні трансформації Чернігівського регіону, описі результатів цього впливу, що здійснюється вперше із акцентуванням на прогромадській функції НУЧК.

Висновки. Науково-дослідницька, освітня та мистецька діяльність кафедри мистецьких дисциплін спрямована на реалізацію прогромадської функції Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Напрями діяльності кафедри мають практичні результати впливу на соціокультурну сферу Чернігівщини, які сприяють розбудові мистецької освіти, втіленню новітніх технологій мистецького навчання, реалізації мистецько-просвітницьких проєктів, популяризації краєвих мистецьких регіональних традицій у мистецькому середовищі інших регіонів.

Ключові слова: університет, кафедра мистецьких дисциплін, напрями діяльності кафедри, прогромадська функція, соціокультурна сфера.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Сьогодні все частіше обговорюється прогромадська функція університетів, їхній вплив на громадський сектор, на розбудову громади та залучення університетів до вирішення важливих соціально-економічних питань. Співпраця університетів з різними соціально-культурними та господарчими інституціями пливає на розвиток прикладного характеру науки і посилення третьої місії університету – місії суспільного служіння, акцентування на прогромадській функції університету, яка стає нарівні з освітньою та дослідницькою.

Проблематика дослідження впливу діяльності кафедри на соціокультурну сферу зумовлена глибинними змінами, що відбуваються в українському та світовому суспільстві в останній час:

– соціальні трансформації та виклики глобалізації: сучасне суспільство перебуває у стані динамічних соціальних, політичних та економічних змін, спричинених глобалізацією, цифровізацією та зростанням мобільності населення. Ці процеси створюють нові умови для функціонування соціокультурної сфери, яка має адаптуватися до потреб різних соціальних груп, забезпечити культурну інтеграцію, соціальну згуртованість та збереження національної ідентичності;

– європейський вектор розвитку України, інтеграція до європейського культурного простору потребує модернізації культурної політики, збалансованості законодавства, впровадження європейських стандартів у сфері культури, освіти та креативних індустрій. Соціокультурний розвиток набуває нового змісту, як важливий чинник демократизації, формування громадянського суспільства і підвищення якості життя;

– освітні трансформації та нові компетентності в умовах реформування освіти і запровадження компетентнісного підходу. Зростає роль культурної освіти, як інструменту формування критичності мислення, креативності, естетичного смаку, соціальної активності та комунікативних навичок. Мистецька освіта стає не лише складовою культурного розвитку, а й важливим фактором формування інноваційного потенціалу суспільства;

– креативна економіка, як новий напрям соціокультурного розвитку, а саме розвиток таких креативних індустрій як дизайну, аудіовізуального мистецтва, музики, театру, літератури, культурного туризму. В умовах трансформаційного суспільства культура розглядається не лише як духовна цінність, а й як ресурс економічного розвитку, що створює робочі місця та підвищує конкурентоспроможність країни;

– виклики цифрової епохи та цифровізація змінює способи створення, збереження, розповсюдження та споживання культурного продукту. Виникають нові форми мистецтва – диджитал-арт, NFT-мистецтво, медіа інсталяції, онлайн-освіта у сфері культури. Це потребує переосмислення ролі культурних інституцій і впровадження інноваційних форм культурної комунікації;

– військові події та відновлення культурного середовища. Культурна сфера України переживає нові випробування: збереження культурної спадщини в умовах війни, підтримка митців, відновлення культурної інфраструктури, міжнародної культурної дипломатії. У цих умовах соціокультурна діяльність стає інструментом національної єдності, стійкості та опору агресії.

В контексті зазначених процесів зростає роль університету в цілому та її конкретних підрозділів, які через просвітницьку, наукову та соціально-орієнтовану діяльність можуть стати чинниками змін, впливати на розвиток соціальної сфери, шляхом формування стійкого і збалансованого соціального простору, сприяти комунікації та взаємодії між різними соціальними інституціями тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Увага до соціальної місії вищої освіти прослідковується у Всесвітній декларації про вищу освіту для XXI століття (UNESCO, 1998 р.), в якій зазначають, що місія вищої освіти має сприяти стійкому розвитку та вдосконаленню суспільства (Ст. 1) [11] й нових документах UNESCO (2022), де підкреслено, що заклади вищої освіти «мають унікальні можливості для того, щоб зробити свій внесок у соціальні, економічні та екологічні перетворення, необхідні для вирішення найактуальніших проблем світу» [10].

Науковці аналізують ключові аспекти місії університету як наукової, освітньої та соціальної інституції в різні історичні періоди, порівнюючи із сучасністю, акцентуючи на збереженні дослідницького, освітнього та суспільно-орієнтованого напрямів діяльності [2].

Вітчизняні науковці (В. Андрущенко, С. Калашнікова, В. Кремень, С. Курбатов, В. Огнев'юк та ін.) здійснили ґрунтовний аналіз та осмислення місії університету як соціальної інституції; І. Павленко окреслив основні характеристики «третьої місії» університету [8]; В. Андрущенко визначив показники соціальної відповідальності університету [1].

У працях Л. Жук аналізує сутність та значення наукових досліджень університетів в умовах становлення економіки знань, які визначають перспективи розвитку наукових досліджень з урахуванням вимог інноваційного розвитку суспільства. Науковиця підкреслює виняткове значення наукових досліджень для розвитку усіх стратегічних напрямів університету [2].

О. Оржель та К. Трима зосереджують увагу на дослідженнях соціальної ролі закладів вищої освіти у надзвичайних ситуаціях та їхнього можливого внеску у вирішення проблем у співпраці з іншими партнерами, насамперед з неурядовими організаціями [7].

В. Мельник та група науковців поєднують подальший економічний розвиток держави з науково-освітньою складовою, яку можуть забезпечити заклади вищої освіти, так як відбувається інтелектуалізація різних сфер діяльності людини та суспільства загалом, то ж здобуття вищої освіти визначається не лише фахово спрямованою потребою, а й потребою громадян у розвитку [5].

Таким чином, науковці підкреслюють, що основними напрямками діяльності вищої освіти були й у всі часи залишаються наукові дослідження, навчання та служіння суспільству, до яких, на думку Ю. Заячук та О. Ковальської, додавалися й інші концепти, залежно від умов та суспільних запитів [3].

За сучасних умов соціальної нестабільності та невизначеності суспільна місія вищої освіти ще більше посилюється і набуває особливої ваги. Соціокультурна сфера стає стратегічним чинником модернізації суспільства, забезпечення сталого розвитку регіону, джерелом формування громадянських і гуманістичних цінностей у період суспільних, економічних та освітніх трансформацій. Тож важливо визначити вплив діяльності університету, його структурних підрозділів на соціокультурну сферу, окреслити чинники та здійснити опис такого впливу.

Мета статті: проаналізувати вплив кафедри мистецьких дисциплін на соціокультурну сферу Чернігівського регіону та визначити основні результати цього впливу.

Методологія дослідження. У дослідженні застосовано загальнонаукові методи: аналіз різних видів діяльності кафедри, опис впливів, систематизація результатів впливів; методи сходження від конкретного до загального, систематизація та узагальнення – для осмислення й інтерпретації отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В аспекті реалізації прогромадської функції Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка діяльність кафедри мистецьких дисциплін займає одну із ключових позицій.

Діяльність кафедри закладу вищої освіти регулюється законами України «Про вищу освіту» (2014 р.) та «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015 р.), визначаючи, зокрема, право на здобуття вищої освіти та умови провадження наукової діяльності в закладах вищої освіти.

Діяльність кафедри мистецьких дисциплін НУЧК регулюється Положенням про кафедру Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, яке визначає такі напрями (п. 2.3.): навчальна робота; науково-методична робота; науково-дослідна та інноваційна діяльність; організаційна робота; профорієнтаційна діяльність; виховна робота зі студентами [9].

Пріоритетний напрям інноваційної діяльності кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка полягає у впровадженні методів та технологій соціокультурної діяльності в регіоні на науковій основі. Вплив діяльності та наукових досліджень кафедри мистецьких дисциплін на розвиток соціокультурної сфери м. Чернігова можна описати двома основними напрямками: вплив на розвиток науки та освіти; вплив на розвиток мистецької сфери регіону.

Характеризуємо вплив науково-дослідної роботи кафедри на розвиток науки та освіти. Основні напрями науково-дослідної роботи складають:

1. Наукові дослідження у сфері музичного мистецтва, мистецької освіти, образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації, менеджменту соціокультурної діяльності. Оприлюднення результатів наукових досліджень викладачів кафедри у високореєтингових журналах (*Nuances: Estudos sobre Educação, Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, International Journal for Quality Research, Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, Multidisciplinary Science Journal*), які включені до баз даних Scopus і Web of Science свідчить про визнання наукового внеску на міжнародному рівні. Публікації активно цитуються у провідних журналах, що підкреслює їхню значущість для досліджень у сферах мистецької освіти, педагогіки, культури та соціокультурної діяльності. Розроблені підходи інтегруються в міждисциплінарні дослідження, об'єднуючи знання фахівців з різних галузей, таких як мистецтвознавство, музичне мистецтво, образотворче мистецтво, загальна та мистецька педагогіка, менеджмент. Публікації доступні на сайтах журналів, різних наукових платформах, таких як PubMed та ResearchGate, соціальній мережі міжнародного наукового співтовариства LinkedIn, що сприяє їх широкому обговоренню в наукових колах.

2. Дисертаційні дослідження, які виконуються на кафедрі: докторська дисертація на тему «Етно-соціальні процеси в Україні у другій половині ХХ – на початку ХХІ століть (за підсумками загальних переписів населення 1959-2001 років)» (доцент Воронко О. Г.); дисертаційне дослідження на тему «Організаційно-педагогічні умови розвитку художньо-творчих здібностей учнів художніх шкіл» (аспірант Герасименко О. В.).

3. Робота студентського наукового гуртка «Сучасний український соціокультурний і мистецький простір» (<http://chnpu.edu.ua/lecterns/primaryeducation-lectern/274-kafedra-mistetskikh-distiplin>).

4. Співпраця із ЗВО України для апробації та поширення результатів наукових досліджень. Кафедра виступила платформою для проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Мистецтво та освіта: новації і перспективи» (з 2017 року). Актуальними напрямками наукової дискусії були: проблеми мистецької освіти Нової української школи; удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців мистецької освіти у ЗВО; сучасні науково-теоретичні та практичні тенденції в мистецькій освіті; інновації мистецького простору України початку ХХІ століття: музична педагогіка та виконавство; актуальні проблеми теорії та практики образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва; освіта, наука, культура в умовах воєнного стану; актуальні проблеми теорії і практики менеджменту соціокультурної діяльності. До наукової дискусії також були залучені науковці з 10 регіонів України, що сприяло поширенню інформації про сучасні практики мистецької освіти та соціокультурної діяльності, які зреалізовані в Чернігівському регіоні.

Також кафедра в рамках договорів про співпрацю (<http://chnpu.edu.ua/faculties/primaryeducation-faculty/kafedra-mistetskikh-distiplin>) була співорганізатором конференцій: XI Міжнародної науково-практичної конференції «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики» на базі Університету Григорія Сковороди в Переяславі; VI Міжнародної наукової конференції здобувачів вищої освіти, молодих вчених та науковців «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» на базі Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»; IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Професійна мистецька освіта» на базі КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»; VIII Мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. Я. Ростовського «Мистецька освіта України: глобальні виклики та перспективи розвитку» на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та інших.

5. Результати наукових досліджень стали підґрунтям для розробки та подальшого оновлення освітньо-професійних програм: Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) (перший та другий рівні вищої освіти); Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (перший рівень вищої освіти); Менеджмент соціокультурної діяльності (перший та другий рівні вищої освіти); Музичне мистецтво (перший та другий рівні вищої освіти); Мистецька педагогіка (третій освітньо-науковий рівень вищої освіти) (<https://drive.google.com/file/d/1PSDAshZAM0SAp2MpD2kFKonGW0IUqG9q/view>)

Наукові результати отримано за наступними напрямками:

- 1) дослідження у сфері музичного мистецтва: досліджено та здійснено порівняння стилів фортепіанної імпровізації в різних музичних жанрах (доц. Грицун Ю. М.); проаналізовано віддзеркалення

казковості в музичному театрі Ігоря Ковача (на прикладі балету-казки «Бембі») (доц. Грицун Ю. М.); досліджено можливість впровадження мультимедійних технологій у музичній діяльності фахівців з музичного мистецтва (доц. Солдатенко О. І.); проаналізовано культуротворчий феномен музичного мистецтва Чернігівщини (проф. Васюта О. П.).

2) дослідження у сфері мистецької освіти: визначено особливості формування виконавської компетентності у професійній підготовці студентів музичних спеціальностей (проф. Скорик Т. В.); схарактеризовано вплив музичного мистецтва на розвиток емоційного інтелекту майбутніх учителів та учнів (проф. Скорик Т. В.); виокремлено проблеми сьогодення позашкільної мистецької освіти в Україні та шляхи їх усунення (проф. Ладонько Л. С., проф. Скорик Т. В.); проаналізовано методики і прийоми вивчення та популяризації культурної спадщини для розвитку творчих навичок здобувачів освіти (проф. Ладонько Л. С.); запропоновано ефективні методи розвитку критичності мислення школярів засобами мистецтва (проф. Скорик Т. В.); вивчено тенденції сучасного європейського мистецтва, що впливають на соціокультурну сферу в Україні (доц. Солдатенко О. І.); визначено принципи удосконалення транскультурної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах педагогічних університетів України та країн зарубіжжя (проф. Дорошенко Т. В.); визначено вплив засобів мистецтва на становлення професійної успішності майбутніх учителів (проф. Скорик Т. В.);

3) дослідження у сфері образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та реставрації: визначено психолого-педагогічні основи розвитку художньо-творчого мислення учнів у процесі мистецької діяльності (проф. Скорик Т. В.); виокремлено особливості використання каліграфії у професійній підготовці художників (доц. Силко Р. М.); досліджено та описано декоративне мистецтво (вишивка та гаптування, художня кераміка та гутне скло, дереворізблення та іконостаси, металопластика) Чернігова другої половини XVII – початку XVIII ст. (доц. Адруг А. К.);

4) дослідження у сфері менеджменту соціокультурної діяльності: проаналізовано методи і моделі ухвалення управлінських рішень у соціокультурній сфері (доц. Нехай В. А.); визначено особливості менеджменту соціокультурної діяльності культурно-мистецьких закладів в умовах війни (проф. Ладонько Л. С., доц. Солдатенко О. І.); опрацьовано досвід України та країн ЄС щодо еволюції підходів до менеджменту культури (проф. Ладонько Л. С., доц. Воронко О. Г.); встановлено можливості застосування виставкової діяльності для пожвавлення та популяризації результатів діяльності культурних і креативних індустрій (проф. Ладонько Л. С.); впроваджено проєктний підхід до збереження культурної спадщини України (доц. Нехай В. А.); досліджено молодіжні субкультури як важливий фактор соціалізації сучасної молоді (проф. Ладонько Л. С., проф. Скорик Т. В.).

Практичний результат наукових досліджень полягає у впровадженні розроблених технологій та методологічних підходів до викладання мистецьких дисциплін, а також організації соціокультурного простору та дозвілєвої діяльності в освітніх закладах різних рівнів та профілів, що сприяє естетичному та культурно-патріотичному вихованню здобувачів освіти. На основі отриманих результатів досліджень та експериментальної діяльності створено рекомендації для викладачів і вчителів щодо впровадження ефективних методів навчання та інноваційних практик. Ці рекомендації орієнтовані на підвищення якості освітнього процесу та розвитку критичності мислення здобувачів, що є важливими аспектами сучасної освітньої політики.

Суспільний вплив наукових досліджень пов'язаний із суспільним резонансом, зацікавленістю серед дослідників, практиків, мистецької спільноти та громадськості, що сприяло усвідомленню важливості мистецької освіти у формуванні культурної ідентичності, спрямованості на розуміння та поцінування національної культури, традицій та зміцнення соціальних зв'язків у громаді.

Матеріали наукових статей використовуються в лекціях НПП з освітніх компонентів за програмами підготовки вчителів і викладачів мистецтва, музичних виконавців і науковців, менеджерів соціокультурної діяльності, а також у просвітницьких проєктах, спрямованих на популяризацію мистецької складової освіти.

Вплив діяльності кафедри мистецьких дисциплін на розвиток мистецької сфери регіону прослідковано у мистецьких та соціокультурних заходах різного спрямування:

1. Полімистецький напрям: було організовано та проведено I та II Обласний Фестиваль-конкурс мистецтв імені Петра Зуба (28 листопада 2024 р., 27 листопада 2025 р). У заході брали участь понад 180 учасників з різних регіонів України, які плідно змагалися у трьох номінаціях (<https://drive.google.com/file/d/1pspgVab1ggCH4ykvzvaEcGdEOQngSj1jL/view>)

2. Художній напрям: результати досліджень лягли в основу виставково-експозиційної діяльності студентів та викладачів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», виставкова діяльність (<https://surl.li/enpau1>; <https://surl.li/lyhiex>; <http://chnpu.edu.ua/news/newsandevents/item/5129-ozyraiuchys-vpered>)

3. Музичний напрям: концертна діяльність викладачів та здобувачів вищої освіти для різновікових цільових груп слухачів – школярів, дітей з особливими потребами, молоді, педагогів, гостей міста, офіційних делегацій з міст-побратимів (<http://chnpu.edu.ua/component/k2/item/4318-den-zakokhanykh-u-15-litseyi>).

4. Театральний напрям: діяльність молодіжного аматорського драматичного театру «EX LIBRIS, який об'єднує мистецьких волонтерів із середовища студентської молоді та випускників університету, демонструє різноманітні перфоманси для різних вікових категорій глядачів (керівник – доц. Марина Каранда) (https://www.facebook.com/groups/dobre.mystetstvo.theatre?locale=uk_UA; https://www.instagram.com/ex_libris_theater/).

Отже, основні напрями діяльності кафедри мистецьких дисциплін – це концертна діяльність здобувачів освіти та викладачів; співпраця з театрами України: співпраця із зарубіжними та вітчизняними

концертними установами, оргкомітетами мистецьких фестивалів; виставкова діяльність (образотворче та декоративно-прикладне мистецтво) і перформативна діяльність (театральне мистецтво та менеджмент соціокультурної діяльності).

У концертній діяльності переважають події імпрези, присвячені тим чи іншим календарним подіям. Концерти студентів також часто є синтезною складовою виставкового процесу, тобто відбувається співпраця між представниками різних видів мистецтва для посилення культурного резонансу. Цей результат забезпечується у тому числі завдяки творчим активностям вокального ансамблю Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка UNIVERSITY під керівництвом доцента Ірини Кондратенко, дуету Кругляк Т. – Черняк Д. під керівництвом професора Тамари Скорик. Велика частина концертних заходів реалізована за межами Чернігова завдяки просвітницькій громадянській позиції композиторки Юлії Грищун, географія концертів та виконання музики якої сягає Києва, Кропивницького та міст Німеччини.

У виставковій діяльності варто відмітити колективні виставки студентів та викладачів, зокрема, доцентів Романа Силка та Євгена Силка, персональні виставки випускників освітньої програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво та реставрація» (Андрій Сагайдачний, Володимир Кравченко). Жанрово-тематичний спектр робіт сприяє формуванню таких естетичних категорій як прекрасне (люди, природа, материнство, дитинство), героїчне (історія України, літературні ідеали, сучасні подвиги). Географія виставок охоплює міста Чернігів та Київ: персональна виставка живопису В. Кравченка «Поезія життя» (21.06. 2024 р.); спільна виставка художніх робіт «Навчання у творчості» викладачів і студентів (16.10.2024 р.), в якій представлено 36 олійних та графічних художніх робіт у різноманітних жанрах – портрет, натюрморт, пейзаж, анімалістика, тематичні картини (роботи Р. Силка, Є. Силка, А. Сагайдачного, В. Кравченка, М. Ятченко, О. Кубліцької, К. Чикиної, Б. Федоренко, Н. Земко (<http://chnpu.edu.ua/faculties/primaryeducation-faculty/kafedra-mistetskikh-distiplin>); у мистецькому просторі факультету дошкільної, початкової освіти і мистецтв відбулося відкриття виставки творчих робіт А. Сагайдачного та В. Кравченка «Концати дівочої краси» (17.06.2024 р.); виставка художніх робіт та концертна програма студентів і викладачів у Міністерстві у справах ветеранів України «Краса Чернігова» (5.12.2024 р.) була представлена оригінальними жіночими портретами та пейзажами, які відбивали естетичні особливості антропологічного типу та природи Чернігівського краю. (<https://surl.li/wiobzo>).

Театральна діяльність кафедри, яку акумулює доцент Марина Каранда, продюсер, режисер і драматург молодіжного аматорського театру «EX LIBRIS» в жанрово-тематичному плані урізноманітнена біографічними виставами («Блакитно-бузковий будинок» про латвійських культурних діячів), театралізованими музичними перформансами («Із культурного полону» про репатріацію українських пісень), реактуалізацією вітчизняної класики (новела М. Коцюбинського «Дебют»), зарубіжної класики (американська драма «Велика гра» Т. Вільямс), інтерактивними казками для підлітків (сіквел до казки Х. К. Андерсена «За дойм до щастя»). Географія показів вистав – Чернігів та відеотрансляція у школи м. Рига (Латвія).

Важливим колективним результатом упровадження регіональної компоненти у мистецьку освіту та поширення досвіду діяльності чернігівських композиторів та відомих діячів культури, розвиток компетентностей викладачів кафедри як менеджерів соціокультурної галузі є започаткування, організація та проведення I та II Обласного Фестивалю-конкурсу мистецтв імені Петра Зуба (листопад 2024 р., 2025 р.). Мета конкурсу: виявлення і підтримка творчо обдарованої молоді, популяризація українського мистецтва. Конкурс охопив більше 180 учасників (школярів, студентів, творчої молоді), розширив географію, подолавши межі Чернігівської області, зміцнив дружбу та творчу співпрацю з університетами Києва, Полтави, Переяслава. Традиційними для конкурсу-фестивалю імені Петра Зуба є номінації «інструментальний жанр», «вокальний жанр», «образотворче мистецтво» (у різновидах «графіка», «декоративно-ужиткове мистецтво», «живопис») та «поезія» (пропонувався декламування творів П. Зуба та українських поетів на вибір).

Отже, можемо зазначити, що соціокультурні активності кафедри мистецьких дисциплін мають систематичний вплив на розвиток культурних процесів Чернігівщини та України в цілому.

Результати впливу мистецької діяльності кафедри мистецьких дисциплін на аксіологічно-оціночні мистецтвознавчі судження містян та академічної педагогічної спільноти міста Чернігова, спільноти вчителів мистецьких дисциплін простежуються у коментарях у соціальних мережах після викладення відео-фотозвітів, у проханні повторити певні просвітницькі імпрези (запит викладачів фахового музичного коледжу імені Л. Ревуцького) чи за їх результатами зробити методичні посібники для вчителів мистецтва.

Показовим є вплив діяльності кафедри на роботу соціальних та культурних інституцій міста. Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм, музеї (Обласний історичний музей імені В. Тарновського, Літературно-меморіальний музей імені М. Коцюбинського, Художній музей імені Г. Галагана), бібліотеки (міська бібліотека імені М. Коцюбинського, обласна універсальна наукова бібліотека імені Русових), Агенція регіонального розвитку, Туристично-інформаційний центр, Управління культури (обласне і міське), Центр ветеранського розвитку (м. Чернігів) активно співпрацюють з кафедрою, висвітлюють на своїх сторінках спільні мистецькі імпрези, змінюють свій репертуар чи графік роботи, прилаштовуються до культурних потреб містян і можливостей спільного задоволення соціокультурних потреб разом з викладацьким складом кафедри. Керівники відділів культурних інституцій запозичують інноваційні форми, методи, способи організації соціокультурних заходів, запропоновані викладачами кафедри (зокрема, Історичний музей вперше у 2024 році став впроваджувати театралізацію у своїй роботі саме під впливом викладачів кафедри).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Науково-дослідницька, освітня та мистецька діяльність кафедри мистецьких дисциплін спрямована на реалізацію програмдської функції Національного

університету «Чернігівський університет» імені Т. Г. Шевченка. Виокремлені основні напрями її діяльності (науково-дослідницька, освітня та мистецька) мають суспільний та практичний вплив на соціокультурну сферу Чернігівщини, сприяють розбудові мистецької освіти, втіленню новітніх технологій мистецького навчання, реалізації мистецько-просвітницьких проєктів в регіоні, популяризації кращих мистецьких регіональних традицій у мистецькому середовищі інших регіонів. Поширення інноваційних форм, методів, способів організації соціокультурних заходів, запропонованих викладачами кафедри мистецьких дисциплін, сприяє розвитку соціокультурної сфери Чернігівщини на науковій основі, що підкреслює трансформацію ролі університету як освітньо-наукової інституції з посиленням його функції суспільного служіння.

Результатом впливу діяльності кафедри є поширення мистецької освіти, мистецьких практик, втілення мистецьких ідей на науковій основі, що сприяє соціальній згуртованості, інтеграції різних соціальних груп, зменшенню соціальної напруги у процесі реалізації мистецьких ініціатив та проєктів, ефективному міжкультурному діалогу та порозумінню у громаді.

Науково-практична значущість вивчення процесів розвитку соціокультурної та мистецької сфер в умовах трансформацій, що є необхідним для формування ефективної державної культурної політики, удосконалення системи мистецької освіти, підтримки креативного підприємництва та формування нової культурної стратегії України.

Перспективами подальших наукових розвідок є систематизування науково-дослідницької та мистецько-просвітницької діяльності кафедри для визначення перспектив розвитку, посилення її суспільної функції як культурно-мистецького осередку регіону.

References

1. Андрущенко В. П. Соціальна відповідальність університету в умовах глобалізації. *Філософія спілкування: Філософія. Психологія. Соціальна комунікація*, 2017. Вип. 10, 93–105 [in Ukrainian].
Andrushchenko, V. P. (2017). Sotsialna vidpovidalnist universytetu v umovakh hlobalizatsii [Social Responsibility of the University in the Context of Globalization]. *Filosofiiia spilkuvannia: Filosofiiia. Psykholohiia. Sotsialna komunikatsiia – Philosophy of communication: Philosophy. Psychology. Social Communication*, 10, 93–105 [in Ukrainian].
2. Жук Л. Наукові дослідження у вищих навчальних закладах: сутність, значення та перспективи. *Проблеми економіки та управління*. Випуск 4, №873 (1), С. 146–153. URL: https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vypusky/vypusk-4-nomer-8735-2017/naukovi-doslidzhennya-u-vyshchyyh-navchalnyh-zakladah?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
Zhuk, L. (2017). Naukovi doslidzhennia u vyshchyykh navchalnykh zakladakh: sutnist, znachennia ta perspektvyu [Scientific research in higher education institutions: essence, significance and prospects]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia – Economics and Management Issues*. Vypusk 4, 873 (1), 146–153. Retrieved from: https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vypusky/vypusk-4-nomer-8735-2017/naukovi-doslidzhennya-u-vyshchyyh-navchalnyh-zakladah?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
3. Заячук Ю., Ковальська О. Місія університету в суспільстві: формування університетської традиції та сучасні виклики. *Педагогічний дискурс*. Вип. 29, 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/353551503_Misia_universytetu_v_suspilstvi_formuvanna_universytetskoj_tradicii_ta_suchasni_vikliki
Zaiachuk, Yu., Kovalska, O. (2020). Misiia universytetu v suspilstvi: formuvannia universytetskoj tradytsii ta suchasni vyklyky [Mission of a University in the Society: Formation of a University Tradition and Modern Challenges]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical discourse*. Vyp. 29. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/353551503_Misia_universytetu_v_suspilstvi_formuvanna_universytetskoj_tradicii_ta_suchasni_vikliki [in Ukrainian].
4. Курбатов С. Трансформація університету в контексті викликів XXI століття. *Теорія і практика управління соціальними системами*, 2017. №4. С. 67–78 [in Ukrainian].
Kurbatov, S. (2017). Transformatsiia universytetu v konteksti vyklykiv KhKhI stolittia [Transformation of the University in the Context of the Challenges of the XXI Century]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy – Theory and Practice of Social Systems Management*, 4, 67–78 [in Ukrainian].
5. Мельник В. та ін. Науково-освітня складова зміцнення економічного потенціалу держави. *Вісник економіки*, № 3. С. 9–23. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.03.009>
Melnyk V. ta in. (2024). Naukovo-osvitnia skladova zmitsnennia ekonomichnoho potentsialu derzhavy [The scientific and educational component of strengthening the economic potential of the state]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, № 3, 9–23. Retrieved from: <https://doi.org/10.35774/visnyk2024.03.009> [in Ukrainian].
6. Оржель, О., Трыма, К. Про зростання соціальної ролі університетів в умовах суспільства знань. *Суспільство. Інтеграція. Освіта. Матеріали Міжнародної наукової конференції*, 2, 182–194. URL: <https://doi.org/10.17770/sie2020vol2.5093>
Orzhel, O., Tryma, K. (2020). Pro zrostannia sotsialnoi roli universytetiv v umovakh suspilstva znan. Suspilstvo [On the growing social role of universities in the knowledge society]. *Intehratsiia. Osvita. Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii – Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2, 182–194. Retrieved from: <https://doi.org/10.17770/sie2020vol2.5093> [in Ukrainian].
7. Павленко І. Інновації університетів «третьої місії». *Economy of Enterprise: Theory and Experience: Conference Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference*, 12 October 2018, Kyiv, Krakow, 156–158.

- Pavlenko, I. (2018). Innovatsii universytetiv «tretoi misii» [Innovations of «Third Mission» Universities]. *Economy of enterprise: theory and experience: collection of materials of the VII International Scientific and Practical Conference*, 12 October 2018, Kyiv, Krakow, 156–158 [in Ukrainian].
8. Типове положення про кафедру Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (2024). URL: <https://drive.google.com/file/d/1-o-lg6vGzEO-P1Rkhhk2CHQv02S56VwXt/vie>
- Типове положення про кафедру Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (2024) [Standard regulations for the department of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium»] Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/1-o-lg6vGzEO-P1Rkhhk2CHQv02S56VwXt/vie> [in Ukrainian].
9. Knowledge-driven actions: transforming higher education for global sustainability. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000380519>
10. World declaration on higher education for the twenty-first century : vision and action. URL: http://www.unesco.org/education/educprog/wche/declaration_eng.htm

Skoryk Tamara

<https://orcid.org/0000-0002-1442-6024>

Researcher ID GBE-4746-2022

Scopus-Author ID 57219148730

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Artistic Disciplines,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: tamskorik@ukr.net

Ladonko Liudmyla

<https://orcid.org/0000-0002-4105-051X>

Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Artistic Disciplines,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium»,
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: Ladonkoluda@gmail.com

THE IMPACT OF THE DEPARTMENT OF ARTISTIC DISCIPLINES ON THE DEVELOPMENT OF THE SOCIO-CULTURAL SPHERE OF THE CHERNIHIV REGION

The article reveals the main areas of activity of the Department of Artistic Disciplines of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium» and describes its impact on the sociocultural sphere of Chernihiv region; emphasizes the role of the department in the implementation of the university's public function; analyzes the impact on science, education, and artistic activity in the region, and determines the practical results of scientific research and artistic and creative activity in the development of the socio-cultural sphere of the region.

The purpose of the article is to analyze the impact of the Department of Artistic Disciplines on the socio-cultural sphere of the Chernihiv region and to determine the main results of this impact.

Research methodology. *The study uses general scientific methods: analysis of various types of activities of the department, description of influences, systematization of the results of influences; methods of ascending from the specific to the general, systematization and generalization – for understanding and interpreting the results obtained.*

The scientific novelty *of the publication lies in determining the directions of influence of the activities of the Department of Art Disciplines on social transformations in the Chernihiv region, describing the results of this influence, which is being done for the first time with an emphasis on the public function of the National University «Chernihiv Collegium».*

Conclusions. *The scientific, research, educational, and artistic activities of the Department of Artistic Disciplines are aimed at fulfilling the public function of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Collegium». The department's activities have a practical impact on the socio-cultural sphere of the Chernihiv region, contributing to the development of arts education, the implementation of the latest technologies in arts education, the implementation of arts and educational projects, and the promotion of the best regional artistic traditions in the artistic environment of other regions.*

Key words: *university, department of art disciplines, areas of activity of the department, public function, sociocultural sphere.*

Стаття надійшла до редакції 05.12.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Антоніна Міненко**